

איצרות רבות

נערך ונסדר ויוצא לאור בס"ד
ע"י מערכת בית צדיקים

פנינים מובחרים, מאמרים יקרים
מספרים והולמים מוקטים מתוך אוצרות רבותיהן

ילקוט פניני קודש

ניצוץ אורה, שביבי אש, מלקט מתוך שיחות ודורות קודש
מאת ב"ק מרן אדמו"ר עז"ר שליט"א
ליקוטים קצרים השונים לכל נפש להלביב לב ונפש

פרשת כי תצא

הרה"ג יעקב יוסף שלאף שליט"א מוסלם עירק
קדוש ונערך בסניף ירושלים

יש לעמוד בנסיון ולחנכו על היצר הרע ע"י התבוננות בצדיקים הקודמים ודורות הבאים

בריש פרשתנו כתיב (כ"א, י), כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ד' אלךך בידך, ובסוף פרשתנו כתיב (כ"ה, יט), והיה כהניח ד' אלךך לך מכל אויבך מסביב בארץ אשר ד' אלךך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח. ודקדק ב"ק מרן אדמו"ר מו"ח זצ"ל שידוע מספרי קודש שהכתוב מדבר במלחמת היצר הרע, וצריך בראור למה נצרך לרמוז בפרשה אחת שתי פעמים מלחמת היצר, הלא היינו רק.

והנראה בזה, בהקדם מה שידוע שהיצר הרע בא לפתות האדם לדבר עבירה ועון, ואומר לו, מי אתה והיאך נראה העבר שלך, הרי כבר נכשלת בכל כך הרבה עבירות, ואבותיך בדורות הקודמים עבדו את הבורא ב"ה כראוי וכיאות, והיאך אתה נראה כלפי ה.

והעצה היעוצה, כפי ששמעתי מפ"ק ב"ק מרן אדמו"ר חו"צ זצ"ל שסיפר, שפעם באוזה הזדמנות שח זק"ה"ק מרן הגה"ק מצאנא זצ"ל בענין זה לבני החבריה קדישא, ואמר דמשל למה הרבר דומה, לאיזה מין עוף הנקרא טווס (פיקא"ק בלע"ז, ע"י רש"י כ"ק נה). שרגליו מאוסות ונבזות עד למאוד, וכאשר מסתכל עליהם נשבר לבו בקרבו ונדכה רוחו, לזה ריחם עליו הקב"ה ובראו בכנפים נאות מלא גוונים יפות מרהיבות עין, בכדי שיוכל לתת עיניו בהם ויחזק רוחו ויאמץ לבו.

וסיים ברוב ענוותנותו, וכנודע דרכו בקודש שלעתיים היה מדבר מעצמו בשפלות יתירה, כאשר הגנו מסתכלים על עצמנו כמה מאוסים ונבזים הגנו, והיאך אנו נראים, נופל רוחנו ונמס לבנו בקרבנו, אבל כאשר הגנו נזכרים באבותינו ורבותינו הק' נבג"מ בדורות הקודמים, שהעניקו חמה בקומתן והאירו עולם ומלואה, מתחזק לבנו והגנו מוצאים עידוד ואומץ להמשיך הלאה בעבודת הבורא ית"ש, עכתודה"ק.

אמור מעתה שכאשר היצר הרע רוצה להכשיל את האדם באומרו שכבר נכשל בעבירות כל כך הרבה פעמים, העצה היעוצה היא שיתבונן בצדיקים שהיו בדורות הקודמים, ובכח זה יוכל לעמוד איתן נגד היצר הרע ולא להכשל בנסיון ח"ו.

יש עוד אופן היאך להנצל מהיצר הרע, שיתבונן על הבנים ובני בנים שיש לו, שהם הולכים בדרך התורה והיראה, ובאם ח"ו ישמע לעצת היצר הרע הרי יבוש ויכלם מהם.

[ומענין לענין באותו ענין שמעתי מפ"ק ב"ק מרן אדמו"ר זצ"ל, וביותר פרטים שמעתי מפי ב"ק אאמו"ר הגה"צ זצ"ל כפי שהיה מקובל במשפחתו למעב"ק מראש בית אבותינו זק"ה"ק מרן הדברי חיים זצ"ל, שאחר שנפטר אביו הגאון ר' ליבוש מטארנינגראד זצ"ל, התבטא מרן רביה"ק מצאנא זצ"ל ואמר, שעשה עליית נשמה והיה משוטט בעולמות העליונים לחפש מקומו של אביו בגן עדן, וטיפס ועלה להיכל בגן עדן ששיער לפי רוחב דעתו שלפי ערך מעשיו של אביו זצ"ל היה צריך להיות נמצא שם, אך לא מצאו שם, והתיישב בדעתו שמא לא כיוון יפה, והתחיל לחפש בהיכלות יותר נמוכים משם, אך עדיין לא מצאו, עד שהגיע להיכל נמוך ביותר שיותר נמוך מזה לא היה שייך (ובלשון הק', וזאק נידריגער פון דארט האט מען שוין נישט געקענט גיין), אבל בכל זאת עדיין לא מצאו.

לפיכך התחיל לחפש בהיכלות יותר גבוהים משם, וכך עלה מעלה מעלה עד שמצא נשמת אביו בהיכל נשגב מאוד גבוה מעל גבוה, ושאלו, אבא מארי היאך זכית להגיע עד הלום, והשיב ואמר, בני, באמת בתחילה אכן הייתי באותו היכל שהתחלתי לחפש אותי שם, ואמנם שיערתי יפה בדעתך, אבל כאשר אמרת בפעם הראשון יתגלו ויתקדש שמיה רבא הרעשת כל העולמות, ובכוח זה עלו אותי עד היכל גבוה הלן, עכדה"ק, וזהו על דרך הא דאיתא בספרי קודש (וזה"ק ח"ב רע"ג): ברא מזכה אבא, שלעתיים זוכים האבות בזכות בניהם ובני בניהם שהניחו אחריהם.

ועוד יותר מזה, שיתחזק האדם שהי חינוך בניו תלוי לפי היאך שהוא עצמו מתנהג, ובכדי שיוזכר לדור ישרים יבורך זרע בך ד' צריך ללחום נגד היצר הרע ולעמוד בנסיון.

ויש להוסיף עוד בענין זה, הדנה נרע שאצלינו היה עבודת אגודת ההושענות בליל הושענא רבה עבודה גדולה וקדושה, וכנראה שכבר אצל ב"ק מרן אדמו"ר חו"צ בעל הקדושת ציון זצ"ל ח"ד הייתה זאת עבודה רבה [ואכן שמעתי מפ"ק ב"ק מרן אדמו"ר מו"ח זצ"ל שבאמצע תוקף ימי זעם

המלחמה כאשר שהה במדינת אונגארן אצל זקינו הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל ח"ד על חג הסוכות [בשנתו האחרונה עלי אדמות, לפני שנהג עקד"ה], ראה שזקינו אינו מחלק אגודות הושענות להנכדים, וניגש אליו וביקשו שיתן לו אגודת הושענות ונעתר לבקשתו ואיגד עבורו הושענות ונתנו אליו, וכן אצל ב"ק מרן אדמו"ר חו"צ זצ"ל כולנו זוכרים בהלו נרו על ראשו היאך שאיגד ההושענות היתה אצלו עבודה רבה וקדושה, והיה רגיל לומר בלשון הק' להציבור, אתם תאמרו תהלים, ואז אנו נוכל לאגוד הושענות, עכדה"ק.

וזכרתי ימים מקדם, בשנים הראשונות היה אגוד הושענות לכל אחד מצאצאיו ונכדיו וניניו, והיה גומר איגוד ההושענות מאוחר מאוד, אך ברבות השנים כאשר נתרבו הנכדים והנינים בלעה"ר וכבר היה נמנע ממנו לאגוד עבור כל אחד ואחד, החליט לאגוד רק להנכדים ראשי המשפחות ולתת להם הושענות עבור צאצאיהם והם יאגדו עבורם, וכאשר שמעתי זאת הייתי נכון מאוד בדעתי, כי זה היה פעם הראשון שהיה מוטל עלי לאגוד הושענות, ולא ידעתי מהו ענינו ומה צריכים לכוון, ואיזה השגה יש לנו בהעבודה הנשגבה של איגוד הושענות, אך אורתי עצמי חיל ואומץ וניגשתי אליו ושאלתי פיו קדשו מה יש לכוון כאשר אגודים הושענות עבור הו"ח.

והשיב ואמר, ידוע שהארבעה מינים הם כנגד האבות הק', וביניהם גם הערבות הם כנגד האבות הק', ולכן אגודים בדי הערבות וההושענות, כי בזה אגודים הבנים אל האבות הק', עכתודה"ק.

עכ"פ היוצא לנו מזה שאופן היאך להנצל מהיצר הרע הוא להתבונן שצריכים להעמיד דורות הבאים אחריהם. ובכלליות צריכים להתאמץ לשים לב לחינוך הבנים, וכאשר עורכים סעודות שבת יש להשמיע דברי תורה וסיפורי צדיקים, וזה יהא לתועלת לדורות הבאים לעד ולנצח.

ומעתה יש לפרש ששתי הפעמים שנזכר מלחמת היצר בפרשתנו הם כנגד שתי עצות הללו המועילים לנצח היצר הרע, שאומרו בריש פרשתנו כי תצא למלחמה על אויבך וגו' וזהו כנגד העצה להתבונן בהאבות והצדיקים בדורות הקודמים שנובעים וחוטרים מהם, כי נודע מספרי קודש (ספר הליקוטים הארז"ל בפרשת סי' כ"א ד"ה אי

[הב' ע"ה] להלן מינה (פסוק י"ג) ובכתה את אביה ואת אמה יר"ח ימיהם, שמרמו על עבודת התשובה בירח אלול, עכ"ד, ולענינו יש לפרש הכוונה, ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימיהם, שאפשר לשוב בתשובה בכח שמתקשרים אל האבות בדורות הקודמים.

ואילו מה שכתוב בסוף פרשתנו תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, זהו כנגד העצה להתבונן בדורות הבאים, כי עמלק נלחם נגד דורות הבאים ורוצה לנתקם מהאבות, כמרומו בהפסוק בפרשת בשלח (שמות י"ז, טו) מלחמה לד' בעמלק מרו"ד דו"ר, וגם אמרו חז"ל (תנחומא בפרשת סי' ט', ועוד), מה היו בית עמלק עושי, היו מחתכין מילותיהם של ישראל וזורקין כלפי מעלה, והלא מצות מילה הוא מצוה המוטל על האב, והבן.

(יום שב"ק פרשת כי תצא שנת תשע"ט לפ"ק בסעודת היום, בקרעניץ עם נגדי אנשי)

כאשר שומרים קדושת שבת כראוי הרי זה מתנה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה בביכול

והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו וגו' (כ"א, טז).

ראה ראיתי בספה"ק קול יעקב מחר"ק המלוא הרועים זצ"ל ובספה"ק תפארת שלמה שכתבו לכאר שהפסוק מרמו על שבת קודש, דחיבת היום"ם מרמו על יום השבת קודש, ועל דרך הכתוב (שמות טז, כה) אכלוהו היום כי שבת היום"ם לד' וגו'.

ויש לפרש על סגנון זה, בהקדם דיבורים נלהבים מספה"ק קול יעקב במקום אחר (פ' ואתחנן, ד"ה העידות), עה"פ (דברים ד, כו) העידותי בכס היום וגו', שקדושת שבת תלוי לפי היאך שבני ישראל שומרים אותו, וכאשר עורכים אותו כדמיכעל למיהו, ועוסקים בתורה ותפלה ועבודת ד', ומזמרים ומירות שירות ותשבחות למלך א-ל חי וקיים, ומתנהגים כפי שראוי ויאות ליום גדול וקדוש כזה, אזי הרי הם עושים כתר יקר ומפואר, והקב"ה כביכול לוקחו ומעט בו את יום השבת קודש, ומתפאר בו ואומר חזו חזו בני חביבי, נתתי להם יום השבת קודש, והם עורכים אותו בתפלות ומלחמה נזי, ומי כמותם נזי אחד בארץ, וכותב שם דבר נפלא, שעיקר השבת הוא על ידי ישראל שהם שומרים אותו, ואילו לא היו בני ישראל משמרים אותו לא היה כלל שבת.

וזהו שאמר הכתוב, העידותי בכ"ם היום"ם, תיבת היום"ם מרמו על יום השבת קודש כנ"ל, ותיבת העידותי מתפרש מלשון תכשיט, כמו (יחזקאל טז, ז) בעדי עדיים, שהקב"ה מקש"ט ומעטר את השב"ת על ידי בני ישראל ששומרים אותה, שבכח שמירת שבת של בני ישראל נעשה כתר יקר כליל תפארת, וזהו אומרו העידותי בכ"ם, שהכל תלוי בבני ישראל, עכדה"ק.

ומלתנו אמורה לבאר דבריו הקדושים, דהא בפשטות שבת הרי אינו תלוי בבני ישראל כמו יום טוב, שהרי שבת קביעא וקיימא, ואדרבה הרי ניתנה במתנה מהשי"ת לבני ישראל, ואמרנו בזה להטעים הדבר, דמשל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שעלה בלבו להטיב לבני מדינתו, וקבע יום מיוחד ואיסף את כל בני המדינה, ובמעמד מפואר ובקול המון חוגג חילק לכל אחד ואחד מבני המדינה מתנה יקרת ערך, שכל אחד קיבל מידו חתיכת זהב טהור ששוויה עולה הון תועפות, והנה מצד המלך כל אחד קיבל מתנה שוה, ולא שנית כלל בין בני המדינה, עני כעשיר טיפש כחכם כולם קיבלו מידו חתיכת זהב טהור.

אך מצד המקבלים היה חילוק והבדל גדול, שהטיפש והסכל שש ושמח במה שנתעשר וקיבל הון עתק כזה, והניח את חתיכת הזהב כמות שהיא, חתיכה פשוטה וגולמי בעלמא, והיו אנשים אחרים שהיו עדיפים ממנו, שעכ"פ לקחו את חתיכת הזהב ועשו ממנו כוס נאה ונחמד, אמנם החכם הבר לבב השכיל לדעת מה שיש לעשות בו, שלקח את חתיכת הזהב והתיכו ועשה ממנו כתר יקר ומפואר, ויגע ועמל זמן רב לעטרו בקישוטים נפלאים אשר לא שופתם עין מעולם, ואז לקח את הכתר היקר הזה ונתנו בחזרה מתנה אל המלך.

והנמשל, ששבת קודש הוא מתנה מאת מלך מלכי המלכים הקב"ה כביכול, וכפי דאיתא בגמרא (שבת י'), אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גגו ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם. וזהו מתנה שיותר יקר מאלפי זהב וכסף ומכל הון דעלמא.

ומצד הקב"ה אין שום חילוק והבדל, שכל אחד מישראל קטן כגדול מקבל את השבת קודש כמתנה, אמנם מצד בני ישראל המקבלים את השבת וההמון עם הם שומרים את השבת כפשוטו וכהלכתו, ומשתקעים בתענוגי שבת במאכל ובמשתה, ונחים מעבודת ימות החול ומרבים במנוחה ושינה. המשך בעמ' ב'

הללוהו בת"ף ומחול"ל

איתא במ' זכור ישראל (כת', ט"ז במ' ב' לקט דברי חיים), "כתב לי ידי"נ הרבני ההרף הנגיד מו"ה יהודה ליב גאלדשטיין (ניי) [ע"ה] מקהל קאשוי [מתלמידי הגאון ר' שמואל ראזענבערג ז"ל אבר"ק אונסדארף, ז"ל, הנה אני זכיתי לקבל פני אדמו"ר הנה"ק מו"ה שלמה הלברשטאם ז"ע האבר"ק באבוב, וזכיתי לשמוע מפיו הקודש כדברים האלה, הנה הה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן ז"ל שלח על ידי שליח, לכ"ק וקיני הה"ק ר' חיים מאמאן ז"ע כדברים האלה, הללוהו בתף ומחול (תהלים קכ, ג), הסוף יהיה שימחול.

ופירש הה"ק [מן מצאנו זצ"ל] דברי הה"ק מפרמישלאן, כי הנה מראש חודש אלול עד מוצאי יום כפור שהוא ארבעים יום, יש תתק"ס שעות, ואם מתקנים תתק"ס שעות אלה על ידי עבודת הש"ת, ממילא יומחול [שעל ידי העבודת ד' והתשובה בחודש אלול זוכים למחילת עוונות ביום הכיפורים]. וזה פירוש הללוהו ב' תף [כלומר ב' פעמים ת"ף שעולה בגימטריא מספר תתק"ס] ימחול, עכ"ד הקדושים" (תני עשרה מאמרות לרבינו"ע מפאנו ז"ל מאמר חקוק דין מאמר ב' אות כ"ד).

רודף צדקה וחסד

כתב הרה"ג ר' שמואל מאיר הכהן האללענבערג ז"ל אבר"ק אמסאנא, "כ"ק ש"ב אדמו"ר הרב הגאון הגדול הצדיק בוצינא קדישא מרן רבי שלמה האללענבערג זצלה"ה אבר"ק וויזניצא ובאבוב אמר, שאין נחשב לצדקה במה שיש לו משלו, דהיינו רב מה שמקבל פרס, או שיש לו מאחרים, וזוה נותן לעניים, וכן בעלי בתים מה שמחויב ליתן צדקה שהקב"ה נותן לו.

רק בעת שאין לו מעות, אם בא עני ליתן לו, ומלוה על המשכון, או שנותן שטר בשביל לחלוות לאחרים או ליתן לאחרים, זה נחשב לצדקה. כמו שכתוב בספרים הקדושים על הכתוב (שמות כב, כד) את העני עמ"י, שאתה גם כן עני, ואפילו הכי מלוה עצמו כדי ליתן צדקה זה נחשב לצדקה. כי בלאו הכי הרי הוא כמו גבאי צדקה שמקבל מזה ונותן לאחרים.

וכן היה הוא עושה, שהיה לו ישיבה בעת שהיה אבר"ק וויזניצא, ולמד בעצמו עם בחורים, ונתן להם לאכול, ולא היה לו, והלוה עצמו על וועקסלין (שטר חוב) והיה משלם על פי היתר עיקסא בריבית, או שלקח גמ"ח מעות בחלואה, והיה מחזיק הבחורים מכיסו כדי שיהיה ביכולתם ללמוד, ונעשה מזה בעל חוב גדול.

וכן ראה התנהגות אצל זקני ה"ה כ"ק ש"ב אדמו"ר הה"ק מרן הרבני חיים זצלה"ה, שאם באו בני ביתו שיתן להם מעות לא נתן להם, ועבור אחרים נתן בשפע רב.

העבר עיני מראות שוא

סיפר הנה"צ ר' נפתלי מייסלברום זצ"ל האדמו"ר מברגין, שפעם כשנסע גיסו כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל (שבו"ש נשא את אחותו) על מסילת הברזל (באה"ן), אודמן מילתא שהסתכל לחוץ דרך החלון מושך זמן מה.

אחר כך פנה לנאמן ביתו הרה"ח ר' ישראל יצחק מאמס ז"ל ושאלו "הבט נא שם, האם הנך רואה אפס דבר?" והשיב הרה"ח ר' ישראל יצחק ז"ל שאינו רואה מאומה. אמר לו כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל שוב שנית, "תעניי היטב, האם אתה רואה שם איזה דבר?" אך הרה"ח ר' ישראל יצחק ז"ל השיב עוד הפעם שאינו רואה מאומה [ואין אתנו ז"ל השיב עוד שם כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל ומה רצה להראות לו].

התאנה כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל ואמר, "אזוי איז עס! אז מ'מאכט קאליע די אויגן, קען מען נישט זעהן!" (הרה"ח ר' ישראל יצחק ז"ל היה ת"ח ואיש מורס מעם, ונתכוון כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל למדרגה גדולה לפי ערך דהיינו לראות ברוח הקודש).

(מתוך ספר "טבון וקשוט" בריגל הנמצא בשבלי עריכה ס"ד, תשואות חן לנכדו המו"ל הרב משה מייסלברום שיחי' מיוניאן)

ידע כל הנסתרות

סיפר הנה"צ ר' משה אריה פריינד זצ"ל נאכ"ד ירושלים, שפעם בא אחד מגדולי הדור [שהיה מפורסם כגאון הגאונים] להסתופף בצל כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל על יום הכיפורים, והלא היה לו כלל שיבות לכ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל, והיה קצת לפלא בעיני הנוכחים למה הגיע.

והיה במוצאי יום הכיפורים נכנס אותו גדול אל הקודש פנימה לכ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל ואמר לו, "גמירתי כל נגלות התורה, ש"ס בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא וכו', ורציתי ללמוד תורת הנסתר ולא עלה הדבר בידי. והבנתי שנגזר מפתחות וראשי פרקים בכדי להשיג תורת הקבלה, ואמרתי בלבי שבוודאי קיבל הרבי המפתחות לתורת הנסתר מאת זקינו הרה"ק מצאנו ז"ע, ולכן באתי לבאן בכדי שילמדני הרבי המפתחות וראשי פרקים לתורת הקבלה".

השיב כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל ואמר, "אמת שיקבלתי חמשים מפתחות לתורת הקבלה מכ"ק מרן אדמו"ר הנה"צ ז"ע, אך הוא לא אמר לי אם אמסרם להלאה לאחרים, לכן איני יודע אם מותר לי לנלות אותם" [ועוד חזון למועד א"ה בענין זה שזמן רביה"ק מצאנו ז"ע מוסר לכ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל חכמת הקבלה].

[זקינו הרה"ק מנאסאר זצ"ל כידוע היה ארוך מאוד כמין מצאנו זצ"ל, ואחיו הרה"ג ר' מרדכי יהודה פריינד ז"ל כיהן כ"מ ביישיבתו הן' סניף מישלעניץ (אחר כך כיהן כאבר"ק ראנא, ותיקף אחר ההלכה שחל"ח מחלי טיפוס ל"ע)].

שיש שמחה לפני השי"ת כביכול, אם, ביום", דהיינו יום השבת קודש, הנחיל"ו את בניו, אשר הקב"ה מנחילו לבניו בני ישראל כמתנה, את אשר יהיה לו, כלומר אם שומרים אותו באופן שהקב"ה כביכול יהיה לו מזה שוב בחזרה מתנה, כי בני ישראל עושים ממנו מתנה יקרה, כתר ועטרה מפוארה, ונותנים אותו מתנה להקב"ה כביכול. ולכן נקט הכתוב לשון עתיד את אשר יהיה לו, דאיירי ממה שבני ישראל עושים מן השבת קודש אחר שמקבלים אותה מהשי"ת, ואז שמחה לפניו כביכול.

(ליל שב"ק פרשת כי תצא שנת תשע"ט ל"ק בסעודת היום, בקרקעניץ עם נגיד אנ"ש)

פניני קדושת ציון

לפניו נעבד ביראה ופחד

סיפר הרה"ח ר' שלמה ניכטבורנער ע"ה, שבאשר נכנסו לרבינו הקדוש ציון זצ"ל עם פתקא, היה נרגש פחד ויראת הכבוד, וכל האברים היו דא לאו נקשן. ולעתים כאשר היה רבינו הקדוש ציון זצ"ל רוצה להזיח אחד בתוכחת מוסר, היה מבינה הבתי עינים (אי"ן גלעצ"ד) והיה מביט על האדם בעיניו התחורות, וזה היה מטייל אימה יתירה, והיראה היה נרגש מכף רגל ועד ראש.

עוד סיפר ר' שלמה הנ"ל, שאצל רבינו הקדוש ציון זצ"ל לא היו צריכים לשמוע ממנו כלל דברות קודש ודברי מוסר, כי כאשר רק היו מביטים על זקני החסידים שעוד הסתופפו בצל מרן רביה"ק מצאנו ז"ע וכ"ק מרן הנה"ק אדמו"ר הראשון זצוק"ל היאך שנפל עליהם פחד ויראת הכבוד קודם שנכנסו בפתקא אל הקודש פנימה, זה בפני עצמו היה הדרגה היותר גדול.

כגון הנגיד החסיד ר' קלמן כהנא ע"ה מסיגוט, אשר עוד הסתופף בצל מרן מצאנו זצ"ל, קודם שנכנס אל רבינו הקדוש ציון זצ"ל [כשנודמן להיות אצלן] אור חגורתו פעמיים ושלוש, והיה מדרדר שוב ושוב בתשובה, והיה מתמרמר ואומר, "אוי, ווער ווייסט וואס דער רב וועט זען אויף מיר!" וכאשר רצה לפתוח הדלת ולהכנס אל הקודש פנימה היה נרתע לאחוריו מרוב פחד, והדבר היה חוזר ונשנה כמה פעמים, עד שאזר עוז להכנס, והמחזה הזה היה המוסר היותר גדול.

(מפי בנו הרה"ח ר' חיים מרדכי ניכטבורנער שיחי')

המשך יוספר שלמה

המשך מעמ' ד' והשב לי"ם לדונם לשירם ולזמרם הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע מעולם לא היה מומר שום זמר, ואף לא הזמירות שבשבת קודש, ולא נשמע מפיו שום תנועת שיר.

פעם כיבד הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל אחד מהנוכחים לזמר ניגון מסוים, ולא ידע הלא לאיזה ניגון מתכוון הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל, והתחיל הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל את תנועת הניגון בכדי שידע לאיזה ניגון הוא מתכוון. ותמנהו כל החסידים ששמעו ממנו תנועת שיר והיה לפלא בעיניהם, כי תמיד היו סוברים שהטעם שהרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל אינו מומר ניגונים הוא מפני שלא חננו ד' בקול נעים, ואינו יודע פרק בשיר, אבל אז נוכחו לדעת ששפיר מחזון בקול יפה ונעים.

נענה הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל ואמר, "הציבור סוברים שאין אני יכולים לומר. אבל באמת הטעם למה אין אני מומרם הוא מפני שהנני לוי, והלויים עמדו על הדוכן וזימרו בבית המקדש בשירים ובזמרים, לכן אין אני רוצים להשתמש בקול שלנו בחול בחיותנו בגלות המד חוץ לבית המקדש. הנני משמרים את הקול לומר בקדושה ובטהרה בבית המקדש". ואמנם הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל היה רגיל לשוח בצעזע על גלות השכינה וחורבן המקדש.

תשכלל היכל קדש מרהר

ואל תתיאש

החסיד ר' מרדכי אקאווער ז"ל היה בדחנא דמלכא אצל הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע, והיה

כעין זה סיפר הרה"ח ר' ישראל שלמה לאננער ע"ה מוואראוויץ-מאראנא, שבפעם הראשון שנכנס אל הקודש פנימה לרבינו הקדוש ציון זצ"ל אחר שנעשה בר מצוה, נתן בו רבינו הקדוש ציון זצ"ל את עיניו החתורות, והרגיש היאך שמנקבו עם עיניו חק' (ק' לעקעסע אים דורך מיט זיינע אויגן), ומרוב פחד הוריד דמעה וכבה מאין הפגות.

(מפי הרב בנימין גראסע שיחי' מטאראנא)

דבר אחד מדבריו אחר

לא ישוב ריקם

תחת אחד השיחים סיפר רבינו הקדוש ציון זצ"ל שהרה"ח ר' אברהם (דיסקיני) גבאי ע"ה משב"ק אצל אביו כ"ק מרן הנה"ק אדמו"ר הראשון זצוק"ל כידוע היה גבור ובעל כח (ראה יוספר שלמה חלק ב' דף תע"א), ואפילו לעת זקנותו עדיין היה כוחו במתנו, ופעם לעת זקנותו קפץ ודילג מעבר לכסא.

הרה"ח ר' שלמה"ל נאלצבערג ע"ה מצאנו-מאמטריאל שהיה אז בחור היה נמצא שם, וברותו איש נלהב ועליו רצה לקפץ ולדלג מעבר לכסא להמחיש את הדבר. נענה רבינו הקדוש ציון זצ"ל ואמר, "האספ"ט צייט ביי די נינגיג'ן", וחזר בו ר' שלמה"ל ולא קפץ מעבר לכסא.

כעבור שבועים שנה, כאשר נעשה ר' שלמה"ל הנ"ל בן תשעים שנה, עשה סיום מסכת, וסיפר ענין הנ"ל, וסיים ואמר, "הנני רוצה להראות שדיבור של צדיק אינו הולך לאיבוד". ונעמד וקפץ ודילג מעבר לכסא, והוא בעליל שנתקיימו דברי רבינו הקדוש ציון זצ"ל.

ידוע דבריו צחותיו. פעם בתשעה באב בעת אמירת הקעות בכה הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל בקול רם בכיות עצומות עד אין לשער, והוריד דמעה מאין הפגות, על חורבן בית מקדשנו ועל הר ציון ששומם.

והחסידים ראו שהרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל היה בוכה משך כמה שעות, וחששו לנפשו שלא יזיק לבריאותו ח"ו, לכן אמרו לו, "ד' מרדכי, הלא הנך רואה מה שעושה הרבי, היאך אתה מניח לו, הרי אפשר שייזק לו חלילה".

ור' מרדכי אקאווער ז"ל היה מקורב הרבה אצל הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל והיה לו פתחון פה לומר בלשון מדברת גדולות, לכן ניגש אל הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל ואמר לו בדרך צחות, "הרבי בוכה כל כך הרבה שעות על שנשרפה בית המקדש, הנני מבטיח להרבי "דאס פלאץ איז ווערד דאס געלט..."

וכוונתו היתה בדרך צחות, שידוע אצל סוחרים העוסקים בנכסי דלא ניידי ומכירת קרקעות, שקרקע שנמצאת במקום יפה באמצע העיר, אע"פ שעומד עליה בית ישנה וגרועה, עם כל זה שוה הון עתק, כי עצם הקרקע יש לה ערך רב, והיה שומר בפי הסוחרים על קרקע כגון זה "דאס פלאץ איז ווערד דאס געלט", ואמר כן בדרך צחות לגבי בית המקדש, בכדי להחיות נפשו של הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל ולא יבוא לידו סכנה. ואמנם העלה הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל כשחוק על פיו.

ד. הכי איתא בגמ', תניא אמר רבי יהודה: כל היה מתגלו של רבי עקיבא, כשהיה מתפלל עם הציבור היה מקצר וטעה מפני טורח ציבור, וכשהיה מתפלל בית לבין עצמו, אדם מניחו בוית זו ומצאו בוית אחרת, וכל כך למה מפני כריעות והשתחויות. ה. ובג'ל בספיר הקודם שהיה מיצר ודואג הרבה על גלות השכינה.

המשך ילקוט פניני קודש

משא"כ חסידים ואנשי מעשה הם עורכים את השבת בהתרוממות והתעלות, שמתפללים בחמימות וקדושה ושופכים שיר לפני הקב"ה, ומוסיפים אומין בלימוד התורה חק', ועורכים סעודות השבת בהתעלות זה השולחן אשר לפני ד', ומזמרים זמירות שירות ותשבחות בשמחה והשתפכות הנפש, ולוקחים את השבת קודש ועושים ממנו כתר יקר ומפואר בליל תפארת, ונותנים אותו בחזרה כמתנה לפני הקב"ה כביכול.

ואחר כל הדברים האלה נחזור ונשובה לבאר הפסוק, והי"ה, אין והיה אלא לשון שמחה (בר"ר מב, ג), דהיינו

עניני שלום [ב]

ולא יהיה בקרה וכעדות

תחת אחד השחים כששח רבינו מר"ש זצ"ל עם הגה"צ ר' נתן יוסף מייזעלס זצ"ל אבר"ק אבני שלמה, סיפר לו כמה קשה עול המוסדות הק', אך שאין ביכולתו לשלם ההוצאות המרובות וכו'.

ובתוך הדברים אמר לו, "באמת יש לי עצה אך שהגברים בקהילתי יתנו סכומים עצומים למוכת המוסדות, אני צריך לערוך רק איזה מחלוקת קמנה עם איזה צד, ואז כבר יבואו הגברים לעמוד לצדי ופירשו סכומים אדירים שאוכל לשלם את כל החובות של המוסדות, אבער זיי וועלן דאס נישט דערלעבן! זיי וועלן נישט דערלעבן ביי מיר קיין מחלוקת!" ובסיימו חזר שוב בהתלהבות ורגש קודש "קיין מחלוקת וועלן זיי ביי מיר נישט דערלעבן!" [וכעין הדברים האלה אמר רבינו מר"ש זצ"ל עוד כמה פעמים ברכים, שאילו היה עושה מחלוקת היו הגברים תורמים כסף רב].

(מפי הרב שמוען גאלדערנער שליט"א ממאנסי ששמעו מפי הגה"צ ר' נתן יוסף ז"ל)

אלו דברים שאין להם שיעור

אחד מהחסידים נכנס אל הקודש פנימה לרבינו מר"ש זצ"ל ושפך צערו לפניו שאצל בתו נולד הילד השביעי למול מוב, וחתנו נתן לו בשבעה שנות רק מצד משפחתו, ועדיין לא נתן אפילו שם אחד מצד משפחת בתו הוולדת. רבינו מר"ש זצ"ל הרגיעו ואמר שאין צריך לעורר מדינים עבור זה.

הלה לא הרפה באומרו "אבל חתני לקח כל השמות". ענה לו רבינו מר"ש זצ"ל שוב, "איידעלע מענטשן קריגן זיך נישט". האיש ההוא

שלא יכל להשלים עם הדבר אמר, "דבי אבל כמה הוא השיעור, זה כבר הילד השביעי". השיב לו רבינו מר"ש זצ"ל "דער שיעור איז, אז איידעלע מענטשן קריגן זיך נישט!"

דרכיה דרכי נעים

סיפר הרה"ח המנוח ר' יוסף צבי קליין ע"ה, שתחת אחד השחים סיפר לו רבינו מר"ש זצ"ל [במרומה כאשר שימש בקודש] שבימי המלחמה כששהה בעיר בודאפעסט זצ"ל (בשנת תש"ד לפ"ק) נפגש עם ב"ק האדמו"ר מר"ה מסאטמאר זצ"ל, ושאלו רבינו מר"ש זצ"ל מה מנהגו בנוגע כלים שבישלו בהם "שטאפ גענו" [שהרה"ק בעל בני יששכר ז"ע סובר שאוויס פמומות הם מריפה ממש, וכך נקמו החסידים במדינת אונגארן].

ענה כ"ק האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שנהגים היתה, ושאל רבינו מר"ש זצ"ל מה פשט. ענה כ"ק האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שזה דומה להא דאיתא בשו"ע (י"ד סי' ס"ד סעי' ט) לגבי חלב הדבוק לכרס שתחת הפריסה שהוא אסור, מלבד בני ריינס שנהגין היתר ואין מוחין ביד, שכבר הורה להם זקן, ואין אוסרין כלים של בני ריינס לשאר אנשים, הואיל והם נוהגין בו היתר, עיי"ש. וסיים רבינו מר"ש זצ"ל, "היה לי מה להשיב על דבריו, אבל לא רציתי ליכנס עמו בזיוכות, ודרכיה דרכי נעים וכל נתיבותיה שלום".

ושאל ר' יוסף צבי הג"ל מרבינו מר"ש זצ"ל מה היה לו לענות על דבריו. אמר לו רבינו מר"ש זצ"ל, דחלב שעל חלב הדבוק לכרס שתחת הפריסה מכואר בראשונים (עי' מרדכי וזילין סי' תרכ"ג) שהאוסרים אסורו מפני הרחקה וחומרא שלא

יבואו לידי חלב אסור, אבל בני ריינס נהגו בו היתר, ואם כן שפיר נוהגין הכל היתר בכליהם. משא"כ אוויס פמומות נדקטין שהם מריפה גמור אין מקום להקל ולנהוג היתר בכליהם.

(מפי בעל העובדא ר' יוסף צבי ע"ה)

יומאן להתנחם

עסקן נכבד למוכת הכלל שוכה לקודמה יתירה אצל רבינו מר"ש זצ"ל, נכנס פעם אל הקודש פנימה, ואמר שיש לו בשורה רעה לבשר. תיכף ומיד נענה רבינו מר"ש זצ"ל בנער ואמר "שוין וידעך, א מחלוקת?!" כי רבינו מר"ש זצ"ל הבין שעסקן שבא לבשר בשורה רעה בלי ספק הרי זה אודות מחלוקת שנתלקחה.

כאשר המשיך הלה ואמר שלא היתה זאת כוונתו, כי אם בא לספר לרבינו מר"ש זצ"ל שזה עתה תקף אותו צרה גדולה בחייו הפרטיים ל"ע, ניהמו רבינו מר"ש זצ"ל בחמימות מרובה וחזקו ועודדו באהבה רבה ובמאור פנים כדרכו בקודש והרעיק עליו מלל חיזוק.

לבסוף הפטיר רבינו מר"ש זצ"ל ואמר, "אויף דעם איז דא א נחמה, אבער אויף מחלוקת איז נישט דא קיין שום נחמה!" [מובן מאילו שלא התכוון לגרע מצרתו הפרטי של הלה, ורבינו מר"ש זצ"ל כידוע היה דרכו בקודש לחזק לכבות נשברות במדה גרושה עד להפליא, וכוונתו הק' היתה רק להביע גורל גנות המחלוקת ושנאת הנם].

עניני לימוד התורה [ד]

בוצין מקטפיה ידיע

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר עט"ז שליט"א, שרבינו מר"ש זצ"ל בימי עילומיו היה שמו הולך לפניו כעילוי ותלמיד חכם גדול (וואה עוד מזה בתליון

כס האדמו"ר" אמר פעם רבינו זצ"ל בענותותו הגדולה, "מ'קומט נישט צו פארין צו א צדיק הערין דברי תורה אדער דאווענען, מ'קומט צו פארין זען א איד וואס האט חרטה יעדער רגע אויף זיינע עבירות".

וכדברים האלה הזכיר רבינו זצ"ל תחת אחד השחים בשם ספה"ק מאור ושמש (פ' ח"י שנה ד"ה ותשא) [ואף אמר רבינו זצ"ל, "כדאי לעיין בדבריו הקדושים בפנים, כי אינני מאמין שאפשר לי לחזור על דבריו הקדושים כמתכותנן כפי שהם כתובים בפנים הספר הקדוש"]. שהתבליית למה נוסעים להסתופף בצל הצדיק, הוא כדי לראות היאך שהצדיק תמיד מלא חרטה, והיאך שמפשפש במעשיו ועושה תשובה בכל רגע ורגע. ואע"פ שבאמת הצדיק לא עבר עבירה מימיו, עם כל זה עושה תשובה אפילו על המצוות ומעשים טובים, כי חושש שמא היה לו איזה פניה בשעת קיום המצוה, או שמא איזה חלק מהמצוה לא היה כרוגן.

וענין זה מופל על כל אחד ואחד להתלמד מהצדיק, להיות שריו תמיד בתשובה, ולדעת כמה שלימות נדרש בקיום המצוות, לעשות אותם בלתי ל' לבדו, ולעשות תשובה על המצוות שלא קיים בראוי.

קבלה נמורה

תחת אחד השחים אמר רבינו זצ"ל הדרבה ישרה בענין תשובה, שכאשר האדם עושה תשובה יש לו לקבל בלבו קבלה נמורה, "כל ימי חי, וזילאנע ס'איז מיר באשערט צו לעבן, וועל איך נישט טוען קיין שום זאך וואס כביכול האט נישט קיין נחת רוח פון דעם. כ'נעב מיר

לשכ"ק פ' עקב העני"ש). ושמוע מהגה"ח ר' חיימ'ל קופפערמאן ז"ל, שפעם איקלע רבינו מר"ש זצ"ל בהיותו אברך צעיר לימים לעור אושפצין זי"א, ואורמן מילתא שזהר"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל הגיע אז לאושפצין לרגל שמחת נישואין בבית ניסו האבר"ק אושפצין ז"ל.

והגה"ח ר' חיימ'ל הג"ל היה מקורב הרבה לכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת ציון וצוק"ל ה"ד, והבדיר פעלים רבים למוכת באבוב, לכן הציע לרבינו מר"ש זצ"ל שיעלה לבקר אצל הרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל, אבל רבינו מר"ש זצ"ל השיב שמתירא להפגש אתו, בידעו שזהר"ק המנחת אלעזר זצ"ל היה איש חריף ולוחם מלחמות ד', ואמר לו הגה"ח ר' חיימ'ל הג"ל שילך לבדוק מראש אצל הרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל מה הם פני הדברים ואם השעה מוכשר לכך.

ובוקר אחד נכנס הגה"ח ר' חיימ'ל הג"ל בחשאי לבית האכסניא, והרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל אמר אז ברכת התורה בהתעוררות רבה. כאשר גמר אמירת ברכת התורה, אמר לו הגה"ח ר' חיימ'ל הג"ל, "כנו של הרב מבאבוב נמצא פה באושפצין, ורוצה לבוא לבקר אצל הרב ממונקאטש". שאלו הרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל, "איזה מבניו, והשיב שמו של רבינו מר"ש זצ"ל. נענה הרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל, "אים, אים האב איך ליב!"

והענין הגה"ח ר' חיימ'ל הג"ל ושאל, "מנין מכירו הרבי". השיב הרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל, "איך קען אים פון צאנז אויף דער יארצייט". ולמרות שרבינו מר"ש זצ"ל היה אברך צעיר לימים, והיה דור דעה מילאה חכמים וצדיקים, והרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל היה כבר זקן בא בימים, עם כל זה היה שמו של רבינו מר"ש זצ"ל הולך לפניו.

איבער און מיינע אלע רמ"ח אברים און שם"ה נדיים, און אלעס וואס איך האב, און וואס איך קען מראבטן, און וואס איך קען אויסמראבטן, אלעס נעב איך אוועק, בין איך מוסר פאר השם יתברך, בלתי ל' לבדו!"

עבדו את ד' בשמחה

רבינו זצ"ל הזכיר כמה פעמים דברי הרה"ק משינאווא ז"ע (דברי יחזקאל פ' ויגש), שנדע שדרך תלמידי הבעל שם הק' וצאל"ה"ה הוא לעבוד השי"ת תמיד בשמחה, והנה כשהאדם עושה תשובה הרי יש מקום גדול שהיה בעצבות ומה שחורה ח"ו, כי מוכר העבירות שנשכל בהם, והוא זוכר כל פגם קמן שפגם, וכמה הקצף את ד' רח"ל.

ואכן כך ראו בדורות הקודמים, שבעלי תשובה היו בעצבות. עד שבא רבינו הבעל שם הק' ז"ע ולימד שלא זו הדרך, לא ייש לעשות תשובה מתוך שמחה, "אז מ'ווערט צוגעלייגט פיהרט עס נאר אין שאול תחתית אריין. דינען דעם אויבערשמן קען מען נאר בשמחה!"

גם יש בעלי תשובה שרוצים שכל אחד יתן להם הכרה על שעשו דבר גדול כזה לחזור בתשובה, ואם אין משבחם אותו ואין נותנים לו הכרה זו, חרה לו על זה. אבל זהו סימן שאין תשובתו שלימה, כי מי שעושה תשובה באמת ובתמים לבב ראוי שיהא שריו בשמחה וצחלת פנים ולא בעצבות, וסימן לתשובה באמת הוא שמחה. "דער וועג פון עצבות איז נישט קיין וועג פון תשובה, ס'איז נישט דא קיין מקום אויף קיין עצבות!"

עבודת נפתלי

עניני תשובה [א]

כשהוא עושה תשובה הקב"ה כביכול משתעשע עמו

פעם כשעורר רבינו זצ"ל (כיום ר"ה אל"ה) בענין תשובה ותיקון המעשים, הזכיר את דאיתא במדרש גתומא, שכאשר אדם עושה תשובה, אז מלך מלכי המלכים הקב"ה כביכול שש ומתפאר לפני המלאכים, ואומר להם, "חזו חזו בני חביבי שעושים תשובה לפני, זעהם! ווי מיינע קינדער זענען מיר מחזשיב!"

הקב"ה אביו אב הרחמן כביכול משתעשע עמו, כמו אב בשר ודם המשתעשע עם בנו. ומשל למה דבר דומה, לכן שהלך למרחקים ורחוק נדוד מאביו, והאב התגעגע לרבן שיחזור אליו, ועבר זמן רב עד שחזר הבן, וכאשר חזר נתמלא האב שמחה וגילה, והראה בשמחה לכל ידידיו ומכיריו שבנו חזר אליו.

והנמשל, שכאשר האדם חוטא נעשה מסך המכביל ומתרחק מאביו שבשמים הקב"ה, ונגרם צער רב להשכינה הקדושה, וכאשר האדם עושה תשובה ומפשפש במעשיו, וחוזר לחיק אביו שבשמים, אז הקב"ה כביכול שש ושמח שבנו חביבו כבר חזר אליו אחר זמן רב שהיה מרוחק, וכביכול השי"ת משתעשע עמו, ומראה להמלאכי מעלה ראו חזו שבנו חזר אליו.

וסיים רבינו זצ"ל, שהדברים מבהילים, שכביכול הקב"ה משתעשע עם האדם שעושה תשובה, ס'איז פשוט נישט צו פארשטיין! דאס זענען ווערטער וואס מ'דארף עם נאכצואנגן בלויז מיט אמונה! אבל כך אמרו חז"ל, ונאמנים עלינו דבריהם."

סודו זו ערך בסיוע ידידו
האבן חסד הרוצה בעולם שום חר
זאת רשע וזל ע"ז
העולה ורשעה וזל ע"ז
בכל ענין

פגם בכל העולמות

רבינו זצ"ל אמר בשם ספרים הקדושים, רידוע שכאשר אדם חוטא ועובר עבירה ח"ו, הרי הוא עושה פגם בכל עולמות העליונים. אך בעולם הזה אינו ניכר, ורק צדיקים יכולים לראות בעיני השכל את גורל הפגם שלמעלה. אמנם גם בעולמות העליונים אין הפגם שור, דכל שש שהעולם יותר גבוה וקדוש, הפגם יותר גדול.

ורידוע המשל על כך, שעל בגד משי כל לכלוך קמן ניכר ביותר, משא"כ בנגד גס ועב אין ניכר בו רק לכלוך גדול ביותר. והנמשל, שכן הדבר בפגם החטא, שכל כמה שהעולם יותר גבוה ונשגב, הפגם יותר גדול. וידוע (עי' קב הישר פרק א') שעל כן כאשר המלאכים שומעים בשמים שאדם עבר עבירה, מיד בורחים משם, בכדי שלא יזיק להם הפגם. ומובן מאילו שכאשר הפגם עולה וכא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הפגם הוא נורא ואיום במאד מאוד.

אבל השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו כביכול יורד למטה לראות הפגם כפי מה שהוא נראה בזה העולם, ודן את האדם לפי ערך ואת. ולכן בפשעי אנשי סדום אמר השי"ת (בכאשת ית, כא), ארד"ה נא ואראה הבצעקתה וגו', שהקב"ה כביכול ראה מעשיהם במכט של זה העולם בכדי להקל את העונש.

הצדיק עושה תשובה בכל רגע אפילו על המצוות

כירח האיתנים חודש תשרי שנת תשס"א לפ"ק, שבועות אחדות אחר שעלה רבינו זצ"ל על

